

Viktig och pedagogisk bok om föräldraalienation

(Lovisa Dahl, Jag ska se till att barnen hatar dig, 2024)

Boken beskriver tydligt och pedagogiskt ett ganska klassiskt fall av föräldraalienation - en form av allvarlig psykisk barnmisshandel och sjuklig familjedynamik. Det finns många som kan ha nytta av boken - inte minst de som genom sitt arbete kommer i kontakt med svåra vårdnadstvister: Socialtjänstens utredare, advokater, nämndemän, domare, utredare hos Polisen, psykoterapeuter, de inom mans- respektive kvinnojouren m fl. Politiker som arbetar med familjepolitik är en annan grupp och så naturligtvis föräldrar och andra anhöriga som drabbats av föräldraalienationsfenomenet.

Familjen består av en svårt alienerande pappa Peter som vänder barnen Ida och Johan mot deras mamma (bokens författare, socionom till yrket). När man kommer in i boken är Ida 10 år och Johan 14,5 år. Pappan uppmuntrar Johan till att slå sin mamma eftersom han inte fyllt 15 år och alltså inte är straffmyndig. Just denna aspekt rör givetvis fysiskt våld men bokens huvudtema har fokus på den psykiska misshandeln av barnen och mamman. Som läsare får man följa vad som händer 4-5 år framåt i tiden. Barnen slutar, pga uppmuntran från pappan, att kalla sin mamma för mamma och betar sig illa mot henne. En familjemedlem som försvårar den sjukliga familjedynamiken är barnens farmor som kommer att spela med i alienationen men nog inte förstår att hon är en stor del av problemet - och särskilt då det som rör Ida. Även vissa av Socialtjänstens utredare, men inte alla, bidrar också till att förvärra situationen. Ida kommer så småningom alltmer i kontakt med sin mamma och hittar också begreppet föräldraalienation vilket i sin tur blir en av nycklarna till att Ida kommer att förstå vad hon utsatts för. Resultatet blir att relationen mellan mamman och Ida förbättras och normaliseras. Vid berättelsens slut har Peter tvingats inse att Ida återfått en bra kontakt med sin mamma. Även Johan fick mer kontakt med sin mamma men hur det sen gick för honom är oklart.

Efter berättelsens slut följer en analys av framgångsfaktorerna bakom återföreningen med Ida - hur mamman så gott det varit möjligt arbetat med sin egen fysiska och psykiska hälsa vilket, trots alla svårigheter, se på det som är positivt, se på möjligheter och att tro på sig själv. Boken avslutas med en mer generell diskussion om hur man kan hantera en svår alienationskonflikt som man råkat hamna i.

En formell framgångsfaktor mamman hade, men som tyvärr många avvisade (alienerade) föräldrar inte har, är att hon genom två domstolsbeslut fick ensam vårdnad över barnen. Detta är mycket viktigt: Om Socialtjänsten och domstolarna inte ser igenom vem av föräldrarna som är förövaren och agerar så att barnen hamnar hos den alienerande föräldern blir en framtida återförening med barnen ofta omöjlig - de barnen kommer med hög sannolikhet att få livslånga skador av den psykiska misshandeln och kanske aldrig kommer att förstå vad som hänt. Eller så förstår de en del av historiken när det är för sent - dvs när den avvisade föräldern avlidit.

Björn E. Cedervall, 13 mars 2025